

Сьогодні
05.03.2024

Урок
№48

Дата: 06.03.2024
Клас: 6–Б
Предмет: Пізнаємо природу
Урок: № 48
Вчитель: Капуста В.М.

Як організми співіснують у середовищі.
«Партнери». «Нахлібники» і «квартиранти».
Повторення. Що ми бачимо на небі.

Мета уроку:

- формувати знання про співіснування різних видів організмів у природному середовищі та його важливість для стабільності екосистем;
- вивчити поняття "нахлібники" і "квартиранти": розібратися в поняттях "нахлібники" (організми, які живуть на поверхні іншого організму, отримуючи з нього користь) і "квартиранти" (організми, які живуть всередині іншого організму, використовуючи його ресурси), різноманітність організмів, які співіснують один з одним у природі, та їхні взаємини, включаючи партнерські стосунки між нахлібниками, квартирантами та їх господарями.

Сьогодні
05.03.2024

Організація класу

Встали, дітки, всі рівненько,
Посміхнулися гарненько,

Настрій на урок взяли
Й працювати почали.

Сьогодні
05.03.2024

LIVE

Програма «Як почуває себе ненька Україна?» в прямому ефірі

Привіт, друзі!
А яка зараз пора року?
Який місяць?
Яке сьогодні число?

Мої вітання!
Яким було вранці небо, коли ми
йшли до школи?
Що стосовно опадів?
Кому відома температура повітря?

Сьогодні
05.03.2024

Перевірка домашнього завдання

Назви типи середовищ існування організмів.

Які особливості середовища організм?

Як організми конкурують?

Хто такі хижаки?

Наведи приклади паразитів.

**Між організмами є
стосунки, які приносять
користь їм обом.**

Мутуалізм —
взаємовигідне
співжиття організмів.

**Комахи-запилювачі
розносять пилок
квіткових рослин на
великі відстані, а ті
«розплачуються» з
ними нектаром.**

Сьогодні
05.03.2024

Гриби дають захист і мінеральні речовини одноклітинним зеленим водоростям, а натомість отримують органічні речовини (разом вони утворюють лишайники)

Сьогодні
05.03.2024

Робота в підручнику

Розглянь приклади мутуалізму.

Рибки-клоуни без страху живуть поміж отруйних щупалець актиній. Перш ніж оселитися у своє нове «житло», рибки дають себе вжалити, а у відповідь на це подразнення організм риби виробляє захисний слиз. Риби вентилюють воду навколо актиній і в такий спосіб приносять їм поживу, а актинія захищає їх від хижаків — мурен і рифових акул.

Деякі види актиній приклеюються до мушлі рака-самітника й харчуються залишками його їжі. І раку користь: пекучі щупальця актиній відлякують від нього ворогів.

Сьогодні
05.03.2024

На корінні багатьох дерев і трав поселяються бульбочкові бактерії

У водоймах є місця, де організми позбавляються від надокучливих співмешканців, решток їжі. У коралових рифах такі послуги для мурен, морських окунів, черепах, акул пропонують риби-чистильники. Дослідники знайшли «очисні станції», де великі тварини стоять у черзі, щоб малеча очистила їх від паразитів. Поясни значення такого співіснування для організмів.

Сьогодні
05.03.2024

Фізкультхвилинка

Коменсалізм — вид взаємозв'язків між живими організмами, за якого один організм існує за рахунок іншого (хазяїна), не завдаючи йому шкоди.

**Різноманітні прояви
коменсалізму серед рослин і
тварин поділяють зазвичай на
два види: нахлібництво та
квартирантство. Критерієм для
такого поділу є визначальні
харчові та просторові зв'язки**

Нахлібниками спочатку називали організми, які супроводжують великих хижаків і живляться рештками їхньої їжі.

Сьогодні
05.03.2024

Песці харчуються з обіднього столу білих ведмедів

Сьогодні
05.03.2024

Риби-лоцмани — рештками їжі акул

Згодом це поняття набуло ширшого змісту, і в сучасному розумінні явище нахлібництва охоплює й інші взаємодії.

Сьогодні
05.03.2024

В Африці поряд з великими рослиноїдними тваринами (слонами, буйволами, носорогами) можна часто побачити єгипетських чапель

**У природі, особливо серед
рослин, поширений ще один
вид коменсалізму —
квартирантство.**

Сьогодні
05.03.2024

У царстві флори є рослини, які ростуть на поверхні інших, більших за розмірами, рослинних організмів

Рослина-хазяїн слугує їм опорою та забезпечує оселення ближче до сонячного світла. Вони мають пристосування для прикріплення до стовбура чи гілок, отримують воду й органічні речовини безпосередньо з повітря і ніякої шкоди хазяїну не завдають.

Сьогодні
05.03.2024

Як називаються взаємозв'язки між цими тваринами?

Їхньою особливістю є овальний диск-присосок на голові. За його допомогою риби прикріплюються до великих морських тварин (акул, морських черепах, скатів, китів) і мандрують разом із ними. Крім безплатного проїзду, істоти отримують ще й захист та їжу. Майже повний сервіс, як під час захопливого морського круїзу на лайнері

Яскравий приклад коменсалізму — пара креветок, які поселяються всередині кошика Венери — чи не найгарнішої серед губок. Тут креветки перебувають у безпеці, живляться продуктами, які фільтрує губка, мають свіжу воду. Губці від них ані користі, ані шкоди. Коли креветки підростають, то потрапляють у пастку й живуть разом у кошику аж до смерті. У Японії скелети цих губок дарують молодятam як символ вічного кохання.

Сьогодні
05.03.2024

Домашнє завдання

Зворотній зв'язок Human або
ел. пошта valentinakapusta55@gmail.com

**Підручник § 40, ст. 180-184 ,
опрацювати; запитання ст.
184 (усно) скласти конспект.**

«Аргументація власної відповіді»

На уроці я працював _____, бо _____

Своєю роботою на уроці я _____

Урок здався мені _____

Протягом уроку я _____

Мій настрій _____

Матеріал уроку був для мене _____

